

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Discursus Prædicabiles, Sive Viridarium Sacrarum Concionum

Paoletti, Agostino

Coloniae, 1677

Pars Prima. Concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur
autem rete eorum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55660](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55660)

Rami nimis pomis onerati, levi negotio rumpuntur, & quia poma sunt nimis multa maturefcere non possunt. Vela superflua in nave explicare, est eam in submersiois periculum conjicere. *Quanto plura fuerint vela, tanto vehementiorem tempestatem accidere necesse est.* Si vili merces multae veniant, eas suspectas habe. Vitus moderata vitam fovet, nimis sanitatem laedit. Hinc Theodolpus:

Dionys.

Theodol. in parem. ad iudices part. 2.4.

*Ergo caveto tibus nimis carebofia Bacchi
Somnos hac mentem singula saepe premunt.
Hac ut parva fovens stomachum, sic plura gravabunt
Multaque far necat, cum medicis alar.*

Atheneus.

Zoroaster de monte Ilcino in eonf. med. 7. fol. 81.

Stephan. Guaz. l.4. fol. 566.

Hipp. l.1. Apho. 3.

Idem lib.

Apho. lib.

2. Apho. 4.

Idem lib. 2.

Apho. 20.

lib. 2.

Apho. 51.

Et 2. de rat. vic. in morb. a. lib. de ra. lib. de hom. Cels. lib. 1. c. 2.

Nonnemo, ut refert Atheneus, mensa, cui nimis multi cibi inferebantur, accumbens finito convivio dixit: *Si semper ita comedissem, modo non manducassem,* cibi nimium vita eum prevailent. Non autem sed auri copia Torpeja injecta eam neci tradidit. Ipsa pharmaca nimia, & excessiva sic docti quodam advertebat Philolopho laedere possunt. *A valde, & assidue refrigerantibus cavendum.* Infirmo cuidam medicus vitum Tamalici praescripserat, ille nimis temere crebrioribus haustibus virtute illius ligni robur sibi accreturum dum adagium: *Ne quid nimis violat,* animam frequentioribus potationibus illius viti abegit. Hispano cuidam valetudo sat firma erat, sed dum sanitati augende pharmaco corpus purgare voluit, humores alterati sunt, & gravem in valetudinem contraxit, quae post paucos dies eum tumulo intulit. Hinc monumento hoc Epitaphium incidi voluit. *Isaiahien. 3. per esbar major estis a qui, bene habebam, sed dum melius habere volui, hic jacco.* Sanitas dum est optima si fidem damus Hippocrati periculum morbi minatur. *Habitus exercitatorum, qui ad summum bonitatis attigunt, periculosi, si in extremo consisterint, neque enim possunt in solem permanere, neque quiescere.* Cum vero non quiescant, neque possunt proficere in melius, reliquum est igitur ut decidant in deterius. Rufus testatur medici: *Somnus, atque vigilia nimis, utrumque si modum excesserit, malum: fames, ac satietas si terminos naturae excedunt, Hippocrates insufla omnia infirmi judicat.* Iterum: *Non pura, id est in firma corpora, quanto plus nutries, tanto magis laedes.* Reipha: *natura humana excelsus in omni genere abhorret.* Audite si Hippocrates magis e're nolta loqui poterit. *Plurimum, atque repente vacuare, vel replere, vel calefcere, vel refri-*

gerare, sive quovis alio modo corpus torcere periculosum, omne enim nimium natura remanet. Hunc Philolophum experientia forsitan edocuit, quam nocivi sunt corpori excelsus non tantum calculative, sed & practice locuti credo. Hinc Theopides: *Morbos parit, nimium quod est moribus.*

4. Sed ubi moralis Seneca? *Magni animi magna contemneret, ad medicis mali, quam minima illa enim utilia sunt, at hoc eo quod superflua nocent, sic segetem nimis sterni ubertus, sic rari onere franguntur, sic ad maturitatem non perveniunt, quia nimis facundias.* Sanguis, quo nil nobis est clarior, vel ob excessum quantitate, vel qualitate subinde minuendus est. Eo Petrus Bledensis: *Minuendi sanguis duplex est ratio, qualitas scilicet, & quantitas, nec minus perniciosa est superflua quam corruptela.* Quod autem amicalibus ista humana natura quam sanguis: quid suavitatis imini, quam virtus: virtus ergo, quaeque inveniunda est. Veritas in remotissimis erit. *Chibora nigra cognita, Galadinus in templo quodam Regionis Aaoneae lapidem cum hac inscriptura: Nihil supra modum agas, nihil, quod modum excedat, sequere, & omnia secuta, omnia placere vult, reperiri alieit.*

5. Servator nolter discipulis suis benedicens opulentum, omnibus bonis abundantem, & extremum divitem in parabola proponit. *Humus enim justam divitem ubertis fructus ager attulit. Hinc mente turbabatur, suspensus, & acrius haerens, & velvebat, quid tot frugibus, quos a pluribus annis sibi terra produxerat, haerere, & quid faciam, quia non habes quo congreges fructus meos: O infelicem! multitudo, & copia tantum frugum eum torquet, ac sibi ipsi molestem reddidit. Quot acervos frugum continet granarumque dolores, & curas corde nutit. Numquam collectiones in campo, ei destructionem accitiorum suadent. De fructuum horrea mox: Quae clamat. S. Basilus, non miretur hominum iniquitas, obfessi, imbecillitque. Et ipsa agri fertilitas in praesentibus bonis miseris, futuris miseris. Quod terra illi segetes germinat: non, sed gemmas amant, ne illi ubertem missen congregari: neque quaequam curas, dolores, miseriae, angustias coarctent. Non autem, quavis egenti solent lamentari. Annona hanc vocem emittit, qui paupertate premitur: quid faciam, unde vestium, unde vestitus coarctatus? Non enim audeat quod domi remota replentur, sed pungitur animo ex affluxu divitiarum.*

5. Unio incedibilis inter Apollodes Chibris vigeat, nulla ibi erat illucio, unum coo-

nonum velle omnibus erat. Multitudinis credenti-
 non erat cor unum, & anima una. Præterea ut om-
 nis fomes discordiæ sopiretur, in communi vive-
 bant. meum, & tuum nemō allegare poterat: &
 quilibet de communi vult de proprio disponere
 fas erat. Nec quisquam eorum que possidebat ali-
 quid suum esse dicebat, sed erant illa omnia com-
 munita. Nihilominus in tanta concordia fidelium
 illis quedam oritur. Factum est murmur Græcorum
 adversus Hebræos. Sed unde hoc inconveniens
 concitavit, scite vellem, an forsân, inter eos qui-
 dam malus erat, qui seminando zizania, diaboli
 vices agebat: non quia omnes boni erant, & fu-
 suto palam auditur. Ne miremini Auditores,
 numerus credentium augetur, multitudo fidelium
 crescit. Hoc mihi suspicionem ingerit. Crescente
 numero discipulorum, omnes erant boni, & mul-
 tudo eos perveterare poterat. Et illud, quod est
 ex natura sua bonum, ab excessiva multitudine
 bonitati exui potest. Est observatio doctissimi
 Carthusiani. Sed cum superius dictum sit, quod mul-
 titudinis credentium erat cor unum, & anima una,
 & singulis ministrabat sicut indigerunt, quo
 modo in tam sancto collegio inventa est dissensio?
 respondendum, quod numero discipulorum cres-
 cente orta est murmuratio.
 6. Eadē ille traheatur Christianorum perse-
 cutor, & lupus voracissimus insidias obvis fide-
 libus perniciosas struebat, & apertè flammam ar-
 dentes odii invertebat, in unda purpurea sangui-
 nis hostilis se velle extingueret jaclavit. Accepit o-
 pportunè in Damascum, ut si quos invenisset hujus
 castros, ac mulieres, vinctos prædueret in Jerusa-
 lem. Et dum fidelium vestigia insequens Damascum
 cum appelleret, Deus è sublimitate caeli ei appa-
 ret, & aciem splendorum radiantium explicans
 lumine eum involvit. Et subito circumfulsit eum
 lux de caelo, & equus conlitteratur, ac scelloti re-
 calcitra, puncturas laterum non curat, frenum
 vilipendit, vel diffingit, si veibus exciretur. Spu-
 mat, hinnit, fugit, se exagitat, discurre, hinc inde
 se vertit, in gyrum se agit, saltat, sic ut Saul, nescio
 num ob furorem equi, vel fulgorem luminis e-
 quum comprehendere non potens, è sella in solum
 fit excussus, oculis à radiis sit privatus. Socii in
 pedes eum creperunt, & cæcum ad manus du-
 xerunt. Surrexit autem de terra, aperitq; oculis nisi
 visisset, ad manus autem illum trabentes intro-
 duxerunt Damascum. Erat ibi tribus diebus non
 videns. Hic distinctus mihi oritur. Si lumen vi-
 sus oculis, quomodo in Saulo cecitatem produ-
 xit? lux ex natura sua respicendat, quomodo ob-

fuscate, ac obnubilare oculos Sauli potuit? succes-
 sus rarus. Non lux, sed nimium excessus lucis hinc
 effectum produxit. Splendores immoderati & o-
 culis improporcionati oculos excaecarunt. Non,
 ait Chryllostomus, ille obcuritate tenebrarum,
 sed luminis nimietate excaecatus est.
 7. Sanctus vates Daniel omnes fuisse, ac in-
 felices successus Regis Baltharis recenset. Ipsa
 nocte, qua optinatus Regni convivium in-
 struxerat, ac inter gaudia, & delicias cum sibi
 charissimis tripudiabat, manus visibiliter sese
 ei objecit, & pariete obvio nonnullos charac-
 teres efformans omnem hilaritatem turbavit, vul-
 tum pallorem induxit, lingue usum ademit, ver-
 rorem omnium membrorum indidit, & paveta-
 ctum torum parum abfuit, quin peremere. Eadē
 nocte Darius Medotè Rex in eum exercitii
 copiosum moveret, hostili furore regiam urbem
 aggreditur, exhibitores locis suis pellit, aulam
 Baltharis invadit, ac nemine obstante turè Bal-
 thasarum vita, & Regno exiit. Hic tempus hu-
 jus tragi successus est observandum, Si de ma-
 nu, que sententiam decretoriam ruinatum scrip-
 sit sit sermo, ait vates Paniel: In eadem hora.
 Si de morte, & amissione regni, Eadem nocte. O
 horam infelicem! & noctem fatalem! si adeo
 fuit impius, ac sceleratus, cur Deus ad aliam ul-
 que noctem tantà tolerantia supplicium com-
 pressit? si crimina perverforum tam patienter
 toletet, cur poenam ulterius non cohibet, vel in
 aliud tempus differt? non semper ante hac con-
 vivia etiam instruxit, & Idolis litavit. Forsan id
 factum ob profanationem vasorum factorum,
 quando bibebant vinum & laudabant Deos suos
 aureos & argenteos. Sed cur in ejus patrem, qui
 ea sacro templo Solimæo sustulit non delavit?
 cur eadem poena non involvit simul optimates,
 Reginas, ac ipsos plebejos & gentem vilem, qui
 ex ipsis habebant? Bibebant in eis Rex & optima-
 tes ejus, & uxores & concubina illius. Cur solum
 Balthasarum castigat: ergo alia causa calamita-
 tum ejus illa nocte, & hora successum assi-
 gnanda est. Omnia Tragica necessario illi con-
 vivio velut caula, quod non fuit usitatum, ac com-
 mune, sed quod omnia alia missum, ac dapium,
 convivarum, musicorum numero, qualitate an-
 tevertit attribuenda sunt. In hoc Balthasar ex-
 cessit, sufficit quod Daniel a nonnallicè dicat. Veld in e.
 Balthasar fecit grande convivium. Hic potentia s. Dan. f.
 sua ostendit: Nihil deerat presentis oculis, ventri, 171.
 plura necessaria abundabant. Et D. Hieron. in
 nymanus id roborat. In tantum venit in oblivionem c. 5. Dan.
 M 3

Chryso-
 st. hom. 4. de
 sancto
 Paulo.

Dm. c. 5.

Iacobus
 Veld in e.
 Dan. f.
 Hieron. in
 c. 5. Dan.

Handwritten text on the flyleaf, including the name "Iacobus" and other illegible characters.

fui Balhafay, ut celeberrimum iniret convivium. Et obfessus vacare epulis, unde eadem nocte est capus atque iugulatus, dum omnes occupati sunt festivitate. Et ebrietate convivi. Nil ergo miri si caputa extraordinaria, & copia piscium Apollolorum recta diffugerit, & Captham pene merferit. Rumpatur rete, & navicula pendè mergantur. Verbo:

Georgius Nicol. l. x. Epig. f. 16. epigram. 74.

Fertilitas ladit ramos uberrima, sic sunt Fata secunda nimis, fata secunda minus.

Gen. 1.3.

Philo. Hebr. de Abr.

Exod. c. 16

8. Aborbe condito incolis urbium Pentapoli nulla gens scelestior, vel nequior fuit, Sacer Textus illos pessimos vocans id declarat, nullum vitium est, quod inter illos non regnabat, Aded ut vitis extirpandis celo ignes plui debuerint & fœore sulphuris tot fœores scelestorum, quæ mundus, ac cœlum amplius ferre non poterit pellendi essent. Sed in quo hæc urbes terminos scelestum excedebant ut pellimæ, & peccatores appellentur? Erant enim pessimi & peccatores i. Philonem Hebræum interrogate, & ille luxus nimios, hilaritates excessivas, opes copiosas fuisse operum nefandum causam, & radicem, cur cinere, & flammis hausta sine respondebit. Equi qui nimia avenâ injurgiantur, petulantes fiunt. Si Pater filio nimis adblandiat ut statim sic insolens. Si illis urbibus opes tantum fuissent sufficientes, ac necessarias, bonæ & sanctæ fuissent. sed excessus, ac copia omnium bonorum fortunæ, immobilium causa eorum ruinæ fuit: Immodicus civium luxus & superflua rerum copia habuerat originem, accedente nempe ad bonitatem agrorum aquarum commoditate, omnis generis fructuum quocumque proventus erat maximus est autem mingeni malorum initium bonorum rerum copia, quarum saturitatem quidam non ferentes, tanquam iumenta lasciviant à cer-vice excessus natura legibus, vossi ad potationes, cibos opiparos, & nefarios concubitus.

9. Populus Iudæicus Aegypto postquam discessit, ac mare rubrum peragravit, post longum iter confectum ad campum planum, Sin inter montem Sinai, ac Elim situm appulit. Victus penuria laborabat, tellus erat aridum, fontana deerat dulcis, fructus vitæ sustentandæ nulli habebantur. In Moysem, & Aaronem insurrexit, & nemo non suas mutationes et omittit: Et murmuravit universa multitudo filiorum Israel contra Moysem, &

Aaron in solitudine. Deus populo pluitione manæ & celo succurrere decrevit, circa quod Moytes hanc iustionem populo dedit. Colligit unusquisque ex eo quantum sufficit ad coquendum, quantum sufficit: cui additur hæc limitatio, nec permittitur: cui colligere quantum liber? An forsitan caritas erat? nequaquam. Moytes quam sit semper novæ abundantia sciebat. Quod nimium est, miserum est. Nichilominus hæc gens manna fatidicis querelabatur dicens: Naveset anima nostra super cibo isto levissimo, Vel ut legit Oleather. Anima nostra angustius afficit se propter panem levissimum. Deus immortalis! & quæ lamentandi aulam habuit? cibis erat delictatus stomacho coquegens, acquiritu facilis, nullo labore acquiribilis. ergo gratus esse debuit. Videamus, si Salomon nihil lucis affundere possit, ille sub figura panis de hoc manna loquens ait: Paratum panem de caelo prestisti illis, omne delictamentum in eis habentem, & omnis saporis suavitatem. Quæ omne delectamentum exograbile habebat, fistidium ingerebat, quod nimis esset gratus cum inspidum reddebat. Hanc causam Appollonius antiquus Scriptor in cateca Francisci Zelleri citatus affert. Vnum denique multiplex est, nequa distinctus cibis ei, quo nosse animas peritur, qui cum unius sit, multis viribus præstat.

10. Regina Elther vestibus preciosis, ac ditioribus ornata Aulam regiam cetera Domesticarum stipata intar, Regi Asseret in halla sedenti se sedit, qui modestæ ejus forma capus signo eam ad se accessit, quæ gradibus solis adgeniculata supremitatem scirepti, quod illustrabat Alluerus osculo notavit. Rex perorabat: Quæ est petitio tua, etiam si dimidiam partem Regni petieris dabitur tibi. Illa concens aliam gratiam exegit; hæcque solum à Rege postulavit, ut convivium à se paratum sua presentia honorare dignetur, Amasque à Rege conducatur postulas. Si Regi placet venias, & Aman tecum ad convivium quod paravi. Hæc verba N. attentos desidero. Aman homo plebeus mensæ regis cum Rege, ac Regina affideat: Favor hic aded est excellens, ut Regina medicæ regni anteponeatur. Nimia ei gratia sit, conditionem in amore habuit rex dicit. Deus tibi favet, Aman, honor qui in te confertur, qui excedit, suspectum cum esse tibi iuro, ac cum dicit Ambrosio dico: favor iste suspectus est. Non ergo, quia Regina cum infidelissimum dicitur

stem declarat. *Hofius* & inimicus *nofter* possimus
 esse *Amān*. Et in *crucem*, quam *Mardocheo*
 paravit, eum agi jubet: *Suspensus est itaque A-*
man in patibulo. Et si ubertas piscium scapham
 ferre meritis, favor magnus *Amanum* patibulo
 afficit. Audiat *divus Ambrosius*, *Quem secun-*
dam à se, ac precipuum inter omnes amicos habe-
ret, cruci tradidit. Sic *Rupertus Abbas*: *Veniat*
Rex & Aman ad convivium, quod paravi, ne
peius audiat suam, quam subeat poenam, ne pri-
us videat fornicam, quam intadat in eam, prudens
ac sicus commodius esse feram comprehensam in-
venit opprimi, quam excruciatam & per saltus fugien-
tem eam caudis dubio eventu insequi.

11. Hujus ventatis certiore cognitionem
 quo ad bona fortunæ nobis nemo melius, quam
divus Lucas ubi poena *Petri* causam assignat in-
 stillare possit. *Concluserunt*, inquit, *piscium*
multitudinem copiosam, rumpebatur rete earum,
impleverunt ambas naviculas, ita ut pene merge-
rentur. Quis inquam bona virtutum ejusdem
 esse conditionis crederet? hanc instructionem
divus Paulus *Apostolus* reliquit. *Non plus sapere,*
quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.
Que verba *Sedulius* sic explicat. *Aperite ostendit*
hoc non debere sapere, quod iustitia terminos non e-
stendatur, sed sapere inquit ad sobrietatem: sapere
ergo ad temperantiam hoc est in omnibus, vel qua
ignas, vel loquimur, vel sentimus temperanti-
am tenemus. Hinc *Manu*: *Quisquis plus nimio*
non loquitur, iste sapit.

Tales *Milesius* è celebrioribus Philosophis,
 quos & *illo* *Græcia* protulit, mire *Astrologiæ*
 delectus erat, & illi maximam partem studiorum
 impendit. Quadam nocte dum cœlem serenum
 esset, ac pallium suum venustum stellis distin-
 ctum explicaret; fronte erecta, oculis fixis, men-
 te composita è platea summo desiderio stella-
 rum motum, planetarum cursum cognoscendi
 fugiens cœlem observabat. Et aded fixè his ob-
 jectis insorgebat, ut pedem movens in foveam
 incidere videretur prolaberetur. Ancilla igitur hac
 instructione eum pestinxit, sic plura scire vo-
 leri contingit, cognitione terrestrium non quie-
 scatis, sed & cœlestia penetrare vis? nimum sci-
 re, vel scire velle crebro obest. *Non plus idcirco*
dicat *Apostolus*, *sapere, quam oportet sapere,*
nam summum velle pertingere periculo etiam
non caret. Hinc *Laetius*: *Stateram non trans-*
grediamur, sed æquum, & iustum non transgre-
desulam.

12. Inter omnia documenta, quæ sapiens
Salomon reliquit illud, quod iustitiam concer-
 nit, maximi momenti esse iudico. *Nole esse ius-*
tus multum, neque plus sapias, quam necesse est.
Quid? sanctitas eximia prohibetur. Ergo non vis
homines magnâ iustitiâ pollere? ergo prius-
quam iustitiam replices, jam primæ tuæ præce-
ptorai faciscum in ad hominibus securum te-
esse velim? Salomon excessum scientiæ ac iusti-
tiæ esse velut sal, quod sine mensura feculis
injectum pro condimento amarorem iis dat,
sciebat. Hinc *Gregorius Nazianzenus*: *Ne*
magno opere iustus sis, ne supra modum sapias:
nemo igitur sapientior sit, quàm convenit, nec le-
ge exactior, nec luce splendidiore, nec præcepto di-
vo sublimior. Quis ignorat quod summum in-
juriam, summa crux, summa malitia est.

13. *Divus Mattheus* scribam quendam *Chri-*
stum adisse, & ab eo instantem in discipulorum
 ejus numerum coaptari roitasse pollicendo, om-
 ni fidelitate & exactissima cura se ei obsequu-
 turum, & ad quæcunque loca quantumvis ar-
 dua, & remota sequela inhaerurum, commemo-
 rat. *Accedens unus scriba ait illi, Magister se-*
quar te quocunque ieris *Christus* non solum
 ejus obsequia non acceptat, sed eum ut vulpem
 malitiosam tractat: *Vulpes foras habent, &c.*
 Sed si illi nulla major delectatio, quam homines
 ad sui sequelam trahere, cur modò sese ultro of-
 ferentem non admittit? difficultas mihi auge-
 tur, quod eodem tempore quidam discipulus
 patrem suum devixisse audiens veniam ad pa-
 rentandum patri, quod opus misericordiæ est,
 postulat, nec tamen impetratit, & ne abeat à
Christo sit vetitus, haud dubio non desuturum
 in domo patris sui, qui illud officium præster-
Domine permiste me primum ire, & sepelire pa-
trém meum. IESVS autem ait illi: sequere me
& dimitte mortuos sepelire mortuos suos *Quæ*
nam est hæc partialitas nostri Redemptoris, hic
vult abire nec ei annuit, ille vult ejus sequela
se tradere, nec admittit. Paschalis Abbas
utramque difficultatem diluit: Scriba Accessit
non fide, tantum labiis dicendo magister sequar te.
Et paulò infra subdit: Vult sequi non ut imite-
tur, sed ut de miraculis & virtutibus lucrum, aut
vanam quærat gloriam *Sed discipulo ob hanc*
causam ait idem Paschalis veniam discedendi
vet. pat. p. 2. sec. 9. f. 10. 15. col. 1. & 10.
debuerat sed secundum. Quia prius est in prima 16. cod.
legis

Gregor.
Nazian.
orat, quod
est enjus-
vii, &c.

S. Matth.
cap. 23.

S. Matth.
cap. 8.

Paschalis
Rab. li. 5.

in Evang.

S. Matth.
2. in Bib.

Christus
adisse
discipulorum
numerum
coaptari
roitasse
pollicendo

Paschalis
utramque
difficultatem
diluit

Scriba Accessit
non fide
tantum labiis
dicens
magister
sequar
te

Quia prius est
in prima
16. cod.
legis

legis tabula Deum diligere, in secunda vero patrem honorare. Alia responsa adferre possem, quibus brevitatis causa supercedo. Solum scribam à Christo suae sequela: in quantum iudicium dicam? quia promissus nimium dives fuit, & excessit: Sequar te quocunque ieris. Perinde, ac diceret: si tu ó magister ad pecnas sustinendas vadas, & ego tecum sustinere volo; si sanguinem spargas, & ego eum spargam; si in jus ad tribunalia voceris, & ego ibi me sistam; si ad Calvariaz rupem te conferas, ego non emanabo, si in crucem actus inret duos latrones neci tradaris, ego idem prælabo. Verbum Christi perfectione æquare voluit, hoc profecto est nimium, terminos transiit, excedis, mihi inutilis es, alium quare magistrum, ego te nolo. Conceptus est Paschalis: Necdum sciebat quinam, vel quantus esset, quem sequi se promittebat quocunque ieret, alioquin quomodo promitteret, quod nemo mortalium in hac vita potest, licet post finem vite dicatur de sanctis, qui emersi sunt de terra ex hominibus primitus Deo, & ego, quod sequantur eum quocunque ierit. Sed iste nec suam perpendit mensuram, nec Christi considerat celsitudinem, ignorans quid, vel quantum inter se, & illum esset. Et en doctrinam divi Petri Chrysologi, quæ id confirmat. Decipit non accedit, qui promittit Dominum incaute sequi, sed ad omnia, dixisset cautius, sequar te, quocunque ieris, sic dicit qui inter se & Dominum quid intersit ignorat.

14. Salvator postquam cum discipulis cenam absolvit, ut amorem suum erga eos demonstraret plantis eorum abludis se, accinxit: Mitti aquam in pelvum & capit lavare pedes discipulorum. Et dum adgeniculatur Petro, hic ita opte desigitur. *Dominus tu mihi lavas pedes? nec possum, nec debeo hoc officium admittere. Deum ad actionem tam vilem sese deprimere dect; quis unquam servi pedes à Domino perlui vidit? Non lavabis mihi pedes in aeternum. Sed sanctus Senex, Christus instantem audivit, si non lavero tibi pedes, non habebis partem mecum. Ne ad aliquem scopulum alideret, non solum ejus votis annuit præbendo pedes, sed & caput, ac manus portexit. Non solum pedes, sed manus, & caput.* Subintrat hic Rupertus Abbas, & quaereos num hæc actio Petri laude, vel vituperio digna sit, tandem subdit: *Erravit Petrus. Certe ego, quem errorem Petrus commiserit ignoro, si antea illud officium non admisit, humilitatis, comitatis is fuit actus, si postea pedes, manus,*

caput obtulit, id magistro contentando, & obediendo fecit: & hinc divus Ambrosius utramque actionem laudat: *Vide fidem, quod ante exortio vit humilitatis fuit, quod postea se obicit, deo in actionis fidei.* Albertus Patavinus eodem dicitur cultatis tangit; pedes potigere sufficere, sed ad extrema declinavit, & excessit, dum manus, & caput perlui vult. Vere Petrus excedendo in hoc deliquit. *Excessum Petri Christus temporari, concludit Albertus. Ad hoc propositum credo, quod ita determinet legite. Melius est parati causi agere, quam multi interesse periculo.*

15. Iplemet Deus in exordio mundi quendam vice excessus quam sit periculosus ipse etiam creaturis irrationabilibus, ac insensibilibus ostendere voluit. Chronista Moyses Deum sex diebus creationis nunquam pluvias mansisse refert. *Non enim pluviat Dominus super terram.* Herba, planta, quæ pluvia fecundantur, tertia die fuerunt productæ: & fustis irrigantur aquarum cælestium sribant. Hinc abulor: *In quatuor diebus, qui fluxerunt à die, quæ herba, & arboris creata sunt usque ad diem, quæ homo positus fuit in paradiso, non pluit.* Expositores hujus loci plures causas assignant, & precipue D.P. Augustinus in hac vit tententiam, ut Deus scilicet demonstraret, se in productione, vel conservatione herbarum, plantarum, vel aliarum rerum non indigere adiutorio pluvie, vel alterius alicujus rei. *Adiutorium necessarium est, ut cuncta nascantur, tunc autem desistat, quæ fecit Deus hoc potentia verbi sui sine pluvia, & sine opere humano; nam etiam nunc facit, sed jam per pluviam & hominum manus, quæ sunt operæ qui plantat se aliqua, neque qui regit, sed qui incrementum dat Deo. Revertor doctrinam mei sancti Patris Augustini; sed ad nunc opinio Bucherii, qui causam è verbis, quæ fecer terram subjungit, deducit, adhæreo. Sed sine accedebat de terra irrigans: nunc verjam sufficiens terra id est. Nondum pluvia erat, sed fontes per introfanti terram suis opibus, quæ locis erumpunt, regionis proprias irrigant. Sed cur hoc? Quomodo vis fontes irrigent terram, nonnò & unde sufficet, si aquis cælestibus fecundaretur? terra terra sufficienter aquis fontium hominibus erant, unde si herbas, plantas, ac fructus cælestium erant suis aquis irrigaret, nimia aqua non illis prodicua, sed perniciosa fuisset. Non pluviam Deum super terram. Hoc etiam mihi ceteris Græcis dicitur, Præterea terra sine hominibus nulla foret, sine imbrisque nubibus germinaret.*

Paschalis. R. et ver. ibidem.

D. Petr. Chrysol. serm. 19.

S. Jo. c. 13.

Item. Gloss.

colentem, ut quia de recentibus aquarum separatio
 ne, sicut dicitur humores, & sanguis in se contineret.
 16. Lactico levi Dei, qui quantum copia &
 excessus sui damnosus, & noxius sciunt, necesse
 est videri contentantur. Jacob iter in Mesopo-
 tamiam aggeretur, ut eum rediret, ac Deus
 illud postulat, hoc ei fecit votum. Si fuerit
 Dni merum, & custodierit me in via, per quam
 egrediar, & dederit mihi panem ad vescendum,
 & vestimentum ad induendum, reverusque
 homo propero ad domum patris mei, erit mihi
 Dominus in Deum. Modum, quo sanctus Pa-
 triarca panem, & vestitum a Deo flagitat, ab-
 que ponderatione non est negligendus. Pa-
 nem ad vescendum, & vestimentum ad induen-
 dum Panis non nisi ad esum ac vestis ad indu-
 mentum servit. Ergo superflue dixit: Ad ves-
 cendum & induendum, dicere sufficiebat: si de-
 derit mihi panem, & vestimentum. Melius di-
 xerit: dedit panem, ut scia Deo nec nimium, nec
 minus multum, sed tantum patris, quantum fami-
 liozade sufficeret, & tantum vestium, quan-
 tum tegendo corpori valeret postulare demon-
 straret. Non divitiarum aureum, non abun-
 dantiam quandam percipit, sed panem & vestem,
 hanc ad contemendum corpus, illam vero ut neces-
 sariam alimentum.

17. Hinc filius Dei non nisi panem quoti-
 dianum a Patre eterno postulare docet. Panem
 nostrum quotidianum da nobis hodie. Si Alexan-
 der in iuxta loco reputavit, tam exile quid a se
 postulat, qui Pater æternus, cum sit Dominus
 mundi, non egere ferret, si tantum panem ab ipso
 contemderet? cum panem etiam fercula delicata,
 de vna pretiosa rogare deberemus. Aliud hic
 dubium mihi oritur; Recur panis hunc diei ne-
 cessarius vobis tantum sit flagitandus? ergo ve
 magis esset panem pro hebdomada, pro
 mense, pro anno rogare? Primam difficultatem
 Chomat. Aquileiens. Præsul solvit. Non ju-
 bendum ac vitas petere, aut affluentiam secularium
 rerum, sed panem quotidianum, quod Christianis
 hinc continentibus ad presentem vitam solummodo
 necessarium est, nihil autem homini panis, aqua,
 & vestimentum, his quidem natura sobria con-
 munda est, hinc humane cupiditatis expleri sequent
 Alkram divus Cyr. elucidat: Panem
 de quantum petere instruitur, ut tantum quis
 manducet, quantum ratio naturalis exigit, non
 quod alicuius terribilis impellit. Si enim in uno
 & eodem tantum expendat, quantum tibi suffice-
 re potest, tantum debet, iam non quotidianum ci-
 temus Dominicale.

bum manducas, sed multorum dierum. Utraque
 petio excessiva foret, ac magis noxia, quam
 utilis. In omnibus adhibendus est modus neces-
 sarius, nam gratia finitima est, & immodica, nec
 laudabilis, nec utilis.

18. Si copia piscium, quos tamen ope divina
 ceperunt, ferme scapham Petri aquis hauserat,
 quomodo opum ubertas vobis periculum æter-
 nae damnationis non minitabitur? annon re-
 creationes, delectationes, quibus cum damno
 animæ, cum læsione honoris; cum offensione
 Dei dediti estis, nimia sunt? & si terminos transi-
 re vitium sit cautum, quanto magis excessus
 vitiorum eat veitus? & tamen numerus horum
 magis quam piscium Petri accumulatur. Et me-
 rito dici potest: Abundat iniquitas, & refrigescit
 charitas. Nullum est vitium, quod in corde
 humano non sit multiplicatum Maledictum, &
 mendacium, homicidium, & furum, & adulte-
 rium, & omne illud vitium mundaverunt, ait
 Oseas, O tunc abundavit malitia, & lingua tua
 concinabat dolos. Manus vestras proximi: san-
 guine plenas sunt. Verbo; mundus plura vicia, qua
 scapha evangelica pisces nutrit. Si sermo sit
 de peccatis excedit in numero, ac multitudine.
 Sed ego nimia prolixitate vobis nimium mole-
 stus esse volo.

A Ger.
 lib. 4.

D. Matth.
 cap. 24.

Oseas c. 4.

Pf. 49.
 Isai. 61.

ALTERA PARS.

19. Si muleum sit causa malorum, paucum quod
 bonum producit contenti esse debemus.
 Oppositorum namque est eadem ratio. Illa verba
 Davidis: In flumine pertransibunt pede, ibi latabi-
 mur in illo; considerati dignamur. Quid est flu-
 men? inquit divus P. August. Flumen est omnis
 mortalitas sæculi, vide flumen, alia veniunt &
 transeunt, alia transeunt a succedunt, nonne sic fit
 in aqua fluminis, que de terra na citur, & manat.
 Et Remigius a Davide per hoc flumen totum
 mundum intelligi censet. Flumen est mundus
 totus, quia dum hoc decedit, illud succedit. Et do-
 mum Cardinalis Bellarini, si mundus sit flumen,
 aquas in illo contentas debere esse opes humanas
 concludit. Facit per gratiam suam Deus, ut mul-
 ti iam transeant per hoc mare quasi per aridam, &
 flumen pertranseant pede, id est facillime tempora-
 lia omnia sive bona, sive mala despicientes. Tota
 mea difficultas in hoc, quod flumen huius mundi,
 aqua terrenarum opum pede unico fulean-
 de fiat, consistit: Pertransibunt pede, & non pe-
 dibus. Quomodo unico incedete pede sit pos-
 sibile?

Apud Phi-
 lof. Pf. 65.

D. P. Aug.
 in Pf. 6.

Remig.
 Antioch.
 in Pf. 65.

Cardin.
 Bellarini
 Pf. 65. n. 5.
 fol. 379.
 col. i.